

MammograF? Özyeterlilik Ölçe?i

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2026). *MammograF? Özyeterlilik Ölçe?i*. Turkish Psychological Scales.
Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=25518>

Özet

Mammografi Özyeterlilik Ölçeği (MÖYÖ), kadınların **mamografi** tarama davranışları düzenli olarak gerçekleştirme yeteneklerine duydukları inanç ölçmek amacıyla geliştirilmiş bir psikometrik araçtır. Bu ölçeğin Türkçe adaptasyonu ve psikometrik testleri Selda Seçginli tarafından 2012 yılında gerçekleştirilmiştir. Ölçek, bireyin kanser taraması gibi zorlayıcı sağlık davranışları uygulama konusundaki algılanan yeterliliğini değerlendirerek, sağlık eğitimleri ve müdahale programlarının etkinliğini artırma hedeflemektedir. Türkçe versiyonu, Türkiye'deki kadın popülasyonunda **özyeterlilik** düzeylerini belirlemede önemli bir rol oynamaktadır.

Bu uyarılma çalışması, orijinal ölçeğin yapısal geçerliliğini ve iç tutarlılığını Türk kültürü ve diline uygun olarak yeniden incelemiştir. Ölçek, sağlık psikolojisi ve hemşirelik alanlarında, özellikle **meme kanseri** erken teşhis stratejilerine katkıları ve teşvik eden araştırmalarda kritik bir ölçüm aracı olarak kullanılmaktadır.

Anahtar Kelimeler

Özyeterlilik, Mamografi, Meme Kanser, Tarama Davranışları, **Psikometrik** Test, Türk Adaptasyonu, Kanser Hemşireliği.

Yazarlar

Selda Seçginli

Amaç

Mammografi Özyeterlilik Ölçeği'nin temel amacı, kadınların rutin **mamografi** taramalarına katılma ve bu taramaları düzenli olarak sürdürme yeteneklerine dair inançları nicel olarak ölçmektir. Bu ölçek, Bilişsel Sosyal Kuram çerçevesinde, bireylerin zorluklarla başa çıkma ve gerekli eylemleri gerçekleştirme konusundaki algılanan **özyeterlilik** düzeylerini saptar.

Ölçek, sağlık profesyonellerine, düşük **özyeterlilik** düzeyine sahip risk grupları belirlemede yardımcı olur. Bu sayede, kişiselleştirilmiş müdahaleler geliştirilebilir ve kadınların sağlık taramalarına katılım oranları artırılabilir. Türkçeye uyarılma çalışması (2012), ölçeğin Türkiye'deki kadın popülasyonu için kültürel ve dilsel uygunluğunu ve ölçüm özelliklerinin güvenilirliğini sağlamayı amaçlamıştır.

Yapı

Ölçek, Albert Bandura'nın **özyeterlilik** teorisine dayanmaktadır. **Özyeterlilik**, bir bireyin belirli bir sonucu elde etmek için gerekli eylemleri başarıyla bir şekilde gerçekleştirebileceğine dair

inanc?d?r. Mammografi ba?lam?nda, bu yap? genellikle iki ana bile?ene odaklan?r:

Performans Yeterlili?i: Kad?nlar?n randevu alma, tarama merkezine gitme ve prosedürü fiziksel olarak tamamlama gibi eylemleri ger?ekle?tirme konusundaki güvenleri.

Engel Yeterlili?i: Tarama sürecinde kar??la??labilecek potansiyel engellerin (zaman k?s?tlamalar?, a?r? korkusu, maliyet, unutkanl?k) üstesinden gelme konusundaki güvenleri.

Ölçek maddeleri, bu inanç düzeylerini farklı senaryolar üzerinden de?erlendirerek, bireyin mammografi taramas?na yönelik motivasyonunu ve ba?l?l???n? yans?tan kapsaml? bir skor sunar.

Geçerlik

Orijinal kaynakta spesifik geçerlik katsayılar? belirtilmemi? olsa da, Seçginli'nin (2012) **psikometrik** test çal??mas?, ölçe?in Türkçe versiyonunun geçerli oldu?unu göstermeyi amaçlam??t?r. Geçerlik çal??malar? genellikle ?unlar? içerir:

Kapsam Geçerli?i: Maddelerin, ölçülmek istenen **özyeterlilik** yap?s?n? tam olarak temsil edip etmedi?inin uzman görüş?leriyle incelenmesi.

Yap? Geçerli?i: Faktör analizi yoluyla ölçe?in teorik yap?s?n?n (boyutlar?n?n) do?rulanmas? ve ölçe?in di?er teorik olarak ili?kili yap?larla (örne?in, sa?l?k inançlar? veya **meme kanseri** korkusu) beklenen yönde ili?ki kurup kurmad???n?n (uyum geçerli?i) incelenmesi.

2012 çal??mas?n?n, **mammografi** kat?l?m? ile yüksek **özyeterlilik** skorlar? aras?nda pozitif bir ili?ki oldu?unu do?rularak yap? geçerli?ini destekledi?i varsay?lmaktad?r.

Güvenirlik

Kaynakta spesifik güvenilirlik katsayılar? belirtilmemi?tir. Ancak, **psikometrik** adaptasyon çal??mas?, ölçe?in tutarlıl???n? ve kararlıl???n? de?erlendirmi? olmal?d?r. Güvenirlik analizleri tipik olarak ?unlar? içerir:

?ç Tutarlıl?k: Ölçek maddelerinin ayn? yap?y? ne kadar tutarlı bir ?ekilde ölçtü?ünü gösteren Cronbach Alfa katsayıs?n?n hesaplanması. Yüksek bir Alfa de?eri (genellikle 0.70 ve üzeri), ölçe?in güvenilirli?ini i?aret eder.

Test-Tekrar Test Güvenirli?i: Ölçe?in farklı zamanlarda uyguland???nda ayn? sonuçlar? verme kararlıl???n?n incelenmesi. Bu, özellikle sa?l?k davran??lar? gibi nispeten stabil yap?lar? ölçen araçlar için önemlidir.

Seçginli (2012) çalışmasında, Mammografi Özyeterlilik Ölçeği'nin Türkçe versiyonunun kabul edilebilir düzeyde iç tutarlılığına sahip olduğu bildirilmiştir.

Faktör Analizi

Mammografi Özyeterlilik Ölçeği'nin Türkçe adaptasyonunda (Secginli, 2012), ölçeğin boyut yapısını doğrulamak amacıyla faktör analizi kullanılmıştır. Bu analiz, orijinal ölçeğin yapısal bütünlüğünün Türk popülasyonunda da korunduğunu göstermeyi amaçlar.

Tipik olarak, **meme kanseri** tarama davranışları konusundaki özyeterliliği ölçen bu tür ölçekler, iki veya üç faktörlü bir yapıya sergileyebilir (örneğin, randevu alma yeterliliği, engellerle başa çıkma yeterliliği). Faktör analizi sonuçları, Türk kadınları arasında mammografi davranışına yönelik algılanan yeterliliklerin hangi bileşenler etrafında toplandığını ortaya koyarak, ölçeğin yapısal geçerliliğini güçlendirmiştir.

Araç

Test Türü: Uyarlama (Adaptation)

Format: Öz Bildirim Ölçeği (Self-Report Scale)

Mevcut Diller: İngilizce (Orijinal), Türkçe (Uyarlama)

Popülasyon Grubu: Kadınlar

Yaş Grubu: Mammografi taraması için uygun yaş aralığındaki yetişkin kadınlar (genellikle 40 yaş ve üzeri).

Popülasyon Detayları: Türkiye'de yaşayan, **meme kanseri** taraması gerekliliği olan veya tarama programlarına katılan kadınlar.

Test Metodolojisi: Uygulama genellikle kağıt-kalem veya dijital anket formatında olup, katılımcıların her maddeye belirli bir derecelendirme ölçeği üzerinde yanıt vermesi beklenir.

Anahtar Kelimeler

Sağlık Davranışları, Tarama Katılımı, Kanser Önleme, **Meme Kanser** Tarama, Bandura, **Mammografi**, Hemşirelik Araştırmaları.

?zinler, Ücret ve Test Y?I?

?zinler ve Ücret: Ölçe?in ticari olmayan akademik kullan?mlar? için yazar?n iznine ba?vurulmas? önerilir. Sorumlu yazar ile e-posta yoluyla ileti?ime geçilmesi gerekmektedir.

Test Y?I? (Adaptasyon): 2012

Test Y?I? (Orijinal): Orijinal ölçe?in geli?tirme y?I?, uyarlama çal??mas?nda belirtilen referanstan daha önceki bir tarihe dayanmaktadır.

Kaynaklar

Secginli, S. (2012). Mammography Self-Efficacy Scale and Breast Cancer Fear Scale: psychometric testing of the Turkish versions. *Cancer nursing*, 35(5), 365-373. DOI: 10.1097/NCC.0b013e3182331a9a

Sorumlu Yazar ?leti?im: s.secginli@gmail.com

Bu çal??manın orijinal PDF dosyas? burada indirilebilir: [mammography-self-efficacy-scale-and-breast-cancer-fear-scale-psychometric-testing-of-the-turkish.pdf](#)

MammograF? Özyeterlilik Ölçe?i Maddeleri

ÖNEML?: Ölçe?in maddeleri kaynak içerikte sa?lanmam??t?r. Maddelerin tam metnine ula?mak için ilgili referans yay?na ba?vurulmas? gerekmektedir (Secginli, 2012).